

Василь Каплінський,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0003-0829-1079
vasuliukaplinskiy@gmail.com

Роман Тетерук,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0009-0000-3463-1829
fukidit486@gmail.com

ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ ПЕДАГОГА» ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ І ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розкрито теоретичний та практичний потенціал навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога» для формування особистісних і полікультурних компетентностей здобувачів вищої освіти в процесі загальнопедагогічної підготовки.

В процесі моделювання змісту цієї навчальної дисципліни зроблена спроба узагальнити і осмислити структуру іміджу сучасного педагога і дати коротку характеристику його кожної складової. Структура іміджу педагога поєднує класичні уявлення про професійний імідж із сучасними комунікативно-психологічними та цифровими тенденціями і включає наступні складові: 1. Ціннісно-світоглядна 2. Комунікативна складова 3. Візуально-естетична 4. Професійно-когнітивна 5. Емоційно-поведінкова 6. Креативно-інноваційна 7. Цифрово-медійна 8. Рефлексивно-особистісна. Дисципліна не лише розширює уявлення студентів про професійні стандарти, етику й культуру педагогічного спілкування, а й відкриває можливості для саморефлексії, творчого самовираження, розвитку емоційного інтелекту. Через інтерактивні технології, проєктні завдання, кейси та медіапрактики майбутні магістри вчать конструювати власний позитивний імідж, гармонійно поєднуючи внутрішній зміст і зовнішні прояви професійності. Дослідження потенціалу цієї дисципліни у формуванні особистісних і полікультурних компетентностей магістрів є важливим кроком до оновлення змісту педагогічної освіти, її гуманістичного, креативного та іміджево-орієнтованого виміру. У статті розкривається зміст усіх п'яти тем, що входять до змісту дисципліни. Запропоновано модель практичного заняття/тренінгу для магістерського курсу «Формування професійного іміджу педагога» у форматі, який поєднує інтерактив, самоаналіз і творчі елементи. Ідеально підходить як до аудиторної, так і до змішаної (офлайн + онлайн) форми роботи.

Ключові слова: зміст навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога», складові професійного іміджу педагога, особистісні, творчі і полікультурні компетентності, практичне заняття/тренінг з навчальної дисципліни.

Wasył Kapliński, Roman Teteruk. Potencjał dyscypliny edukacyjnej „Wizerunek zawodowy nauczyciela” dla kształcenia kompetencji osobowych i polikulturowych nabywania wyższego wykształcenia w procesie ogólnego kształcenia pedagogicznego

W artykule ukazano teoretyczny i praktyczny potencjał dyscypliny edukacyjnej „Wizerunek zawodowy nauczyciela” dla kształtowania kompetencji osobistych i wielokulturowych studentów szkół wyższych w procesie ogólnopedagogicznego kształcenia. W procesie modelowania treści tej dyscypliny edukacyjnej podjęto próbę uogólnienia i zrozumienia struktury wizerunku współczesnego nauczyciela oraz krótkiego opisu każdego z jego elementów. Struktura wizerunku nauczyciela łączy w sobie klasyczne wyobrażenia o wizerunku zawodowym ze współczesnymi trendami komunikacyjnymi, psychologicznymi i cyfrowymi i obejmuje następujące elementy:

1. Światopogląd wartości 2. Komponent komunikacyjny 3. Wizualno-estetyczny 4. Profesjonalno-poznawczy 5. Emocjonalno-behawioralny 6. Kreatywno-innowacyjny 7. Media cyfrowe

8. Refleksyjno-osobisty. Dyscyplina nie tylko poszerza wiedzę uczniów na temat standardów zawodowych, etyki i kultury komunikacji pedagogicznej, ale także otwiera możliwości autorefleksji, twórczego wyrażania siebie i rozwoju inteligencji emocjonalnej. Poprzez technologie interaktywne, zadania projektowe, przypadki i praktyki medialne przyszli mistrzowie uczą się konstruowania własnego pozytywnego wizerunku, harmonijnie łącząc treści wewnętrzne i zewnętrzne przejawy profesjonalizmu. Badanie potencjału tej dyscypliny w kształtowaniu kompetencji osobistych i wielokulturowych mistrzów jest ważnym krokiem w kierunku aktualizacji treści edukacji pedagogicznej, jej wymiaru humanistycznego, twórczego i wizerunkowego. W artykule ukazana została treść wszystkich pięciu tematów wchodzących w skład treści dyscypliny. Praktyczny model lekcji/szkolenia dla kursu magisterskiego „Kształtowanie profesjonalnego wizerunku nauczyciela” oferowany jest w formacie łączącym elementy interaktywne, introspektywne i twórcze. Idealny zarówno do zajęć stacjonarnych, jak i mieszanych (offline + online) form pracy.

Słowa kluczowe: treść dyscypliny edukacyjnej „Wizerunek zawodowy nauczyciela”, elementy składowe wizerunku zawodowego nauczyciela, kompetencje osobiste, twórcze i wielokulturowe, kształcenie praktyczne w dyscyplinie edukacyjnej.

Vasyl Kaplinsky, Roman Teteruk. The potential of the educational discipline "Professional image of a teacher" for the formation of personal and polycultural competences of higher education acquisitions in the process of general pedagogical training

The article reveals the theoretical and practical potential of the educational discipline "Professional image of a teacher" for the formation of personal and multicultural competencies of students of higher education in the process of general pedagogical training. In the process of modeling the content of this educational discipline, an attempt was made to generalize and understand the structure of the image of a modern teacher and to give a brief description of each of its components. The structure of the teacher's image combines classical ideas about the professional image with modern communicative, psychological and digital trends and includes the following components: 1. Value-worldview 2. Communicative component 3. Visual-aesthetic 4. Professional-cognitive 5. Emotional-behavioral 6. Creative-innovative 7. Digital-media 8. Reflective-personal. The discipline not only expands students' understanding of professional standards, ethics and culture of pedagogical communication, but also opens up opportunities for self-reflection, creative self-expression, and development of emotional intelligence. Through interactive technologies, project tasks, cases and media practices, future masters learn to construct their own positive image, harmoniously combining internal content and external manifestations of professionalism. The study of the potential of this discipline in the formation of personal and multicultural competences of masters is an important step towards updating the content of pedagogical education, its humanistic, creative and image-oriented dimension. The article reveals the content of all five topics included in the content of the discipline. A practical lesson/training model for the master's course "Formation of the professional image of a teacher" is offered in a format that combines interactive, introspective and creative elements. Ideal for both classroom and mixed (offline + online) forms of work.

Keywords: *content of the educational discipline "Professional image of a teacher", components of a professional image of a teacher, personal, creative and multicultural competences, practical training/training in the educational discipline.*

Постановка проблеми. Сучасний педагогічний університет уже давно є не лише місцем передачі і засвоєння знань, а простір формування професійної ідентичності, творчого мислення, особистісних та полікультурних компетентностей майбутнього педагога. В епоху швидких змін і зростання суспільних запитів до якості освіти на перший план виходить не тільки рівень фахової підготовки, а й здатність учителя презентувати себе як особистість, як лідера, здатного надихати, переконувати й формувати довіру. Саме тому у структурі загальнопедагогічної підготовки магістрів особливого значення набуває навчальна дисципліна «Професійний імідж педагога», що поєднує психолого-педагогічні, полікультурні, моральні, комунікативні та естетичні аспекти формування сучасного фахівця.

Ця дисципліна не лише розширює уявлення студентів про професійні стандарти, етику й культуру педагогічного спілкування, а й відкриває можливості для саморефлексії, творчого самовираження, розвитку емоційного інтелекту. Через інтерактивні технології, проєктні завдання, кейси та медіапрактики майбутні магістри вчаться конструювати власний позитивний імідж, гармонійно поєднуючи внутрішній зміст і зовнішні прояви професійності.

Водночас формування професійного іміджу педагога – це не модна тенденція, а необхідна складова професійної компетентності, що визначає успішність освітньої взаємодії, педагогічний авторитет і здатність впливати на особистісний розвиток учнів.

Відтак, дослідження потенціалу цієї дисципліни у формуванні особистісних і полікультурних компетентностей магістрів є важливим кроком до оновлення змісту педагогічної освіти, її гуманістичного, креативного та іміджево-орієнтованого виміру.

У процесі вивчення дисципліни полікультурним компетентностям приділяється особлива увага, оскільки вони являють собою сукупність знань, умінь, навичок та якостей особистості, які дозволяють ефективно взаємодіяти та співіснувати в сучасному полікультурному суспільстві, проявляючи при цьому толерантність, повагу до відмінностей, готовність до діалогу та прийняття відповідальності. Імідж педагога матиме обмежений характер без здатності розуміти культурну різноманітність, зберігаючи зв'язок зі своєю культурою, і успішно інтегруватися у світовий простір.

Результати наукових розвідок засвідчують, що вченими досліджувались різні аспекти іміджу педагога, зокрема психологія іміджу, його особливості, структурні компоненти та шляхи формування. Наша стаття присвячена безпосередньо змісту навчальної дисципліни, спрямованої на вивчення іміджу педагога як складового компоненту його особистісно-професійного становлення, теоретичних і практичних аспектів цього наукового феномену.

Мета статті полягає у розкритті теоретичного та практичного потенціалу навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога» для формування особистісних і полікультурних компетентностей здобувачів вищої освіти в процесі загальнопедагогічної підготовки.

Виклад основного матеріалу. В процесі моделювання змісту цієї навчальної дисципліни нами зроблена спроба узагальнити і осмислити структуру іміджу сучасного педагога і дати коротку характеристику його кожної складової. Структура іміджу педагога поєднує класичні уявлення про професійний імідж із сучасними комунікативно-психологічними та цифровими тенденціями і включає наступні компоненти:

1. *Ціннісно-світоглядна* складова, сутність якої визначають внутрішні переконання та морально-етичні орієнтири. Педагог із чіткою гуманістичною позицією, вірою у потенціал кожної особистості демонструє доброзичливість, толерантність і відповідальність. Саме ця основа надає його іміджу глибини й автентичності.

2. *Комунікативна* складова з наступними характеристиками: культура мовлення, здатність до діалогу, вміння слухати, переконувати та надихати. Сучасний педагог – це майстер

ефективної взаємодії, який володіє різними стилями комунікації, використовує вербальні й невербальні засоби, емпатійно реагує на емоційні стани учнів.

3. *Візуально-естетичну* складову характеризують зовнішній вигляд, манери, постава, жести, загальна культура поведінки. Зовнішність педагога є «візитівкою» його професійної культури і відображає охайність, смак, стриманість, елегантність, відповідність ролі й ситуації. Гармонія зовнішнього образу підсилює довіру та авторитет.

4. *Професійно-когнітивна* складова – це глибина знань, педагогічна ерудиція, здатність до постійного саморозвитку. Імідж сучасного педагога неможливий без компетентностей, зокрема полікультурних. Це фахівець, який володіє сучасними технологіями навчання, орієнтується в міждисциплінарних зв'язках, готовий до інновацій і дослідницького пошуку.

5. *Емоційно-поведінкова* складова відображає емоційну стабільність, саморегуляцію, доброзичливість, педагогічний такт. Вчитель як емоційний лідер здатен створювати позитивну атмосферу, мотивувати й підтримувати. Його імідж базується на відкритості, врівноваженості, щирості.

6. *Креативно-інноваційна* складова (творче мислення, ініціативність, готовність до експерименту). Педагог генерує ідеї, створює авторські методики, уміє перетворювати навчання на захопливий процес.

7. *Цифрово-медійна* складова (цифрова грамотність, активність у медіапросторі, освітній брендинг). Педагог ХХІ століття формує свій професійний імідж і в онлайн-середовищі через освітні блоги, соціальні мережі, цифрові платформи. Його онлайн-образ має бути етичним, змістовним і репутаційно стійким.

8. *Рефлексивно-особистісна* складова проявляється в здатності до самоаналізу, усвідомлення власних сильних і слабких сторін, прагнення до самовдосконалення. Імідж не формується раз і назавжди – він постійно оновлюється завдяки рефлексії, внутрішній роботі над собою й готовності змінюватися разом із часом.

Зауважимо, що педагогіка – не тільки гуманітарна дисципліна, а й особистісна. І в цьому сенсі дуже важливими є особистість і особистісний досвід самого викладача, який не менш цінний, ніж професійний, а особливо в синтезі. Без *свого, особистісного*, пропонується дисципліна не буде цікавою. Викладач обов'язково має бути *сам в тому*, про що він розповідає.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога» полягає у забезпеченні теоретичного та практичного підґрунтя для формування особистісних і творчих та полікультурних компетентностей майбутнього вчителя, досвіду володіння основами іміджевих технологій та стимулювання здобувачів освіти до розвитку і саморозвитку професійної, етичної та комунікативної культури.

Основні завдання дисципліни полягають у тому, щоб: ознайомити здобувачів освіти з принципами, нормами і правилами іміджології; розкрити зв'язок професійного іміджу з освітнім простором; сприяти формуванню загальної та професійно-орієнтованої комунікативно-мовленнєвої компетенції для забезпечення ефективного педагогічного спілкування; сприяти розвитку комунікативних компетенцій, необхідних у професійно-педагогічному спілкуванні.

Навчальна дисципліна спрямована на набуття наступних *загальних компетентностей*: здатності особистості до критичного мислення, аналізу, синтезу, оцінки, порівняння педагогічних явищ і процесів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків; здатності до пошуку, узагальнення і систематизації інформації з різних джерел, до самоаналізу, самовиховання та самовдосконалення, планування і здійснення безперервного саморозвитку. Дані компетентності формують професійний імідж педагога, який підсилюється *фаховими компетентностями*, а саме: здатність організовувати освітні, наукові, методичні, профорієнтаційні, культурно-мистецькі заходи, консультувати здобувачів вищої освіти, керувати їх дослідницькою, науковою, творчою роботою і практичною підготовкою; здатність здійснювати освітню й науково-дослідницьку діяльність на основі гуманістичного світогляду, норм професійної етики та

академічної доброчесності; здатність планувати й організовувати освітній процес, здійснювати викладання у закладах вищої освіти, створювати навчально-методичне забезпечення, проєктувати проміжні і кінцеві цілі навчання, діагностувати й оцінювати результати навчальної діяльності, налагоджувати конструктивну міжособистісну взаємодію з суб'єктами освітнього процесу; здатність до рефлексії та самоаналізу науково-педагогічної діяльності, планування і здійснення самоосвіти та безперервного особистісно-професійного саморозвитку.

Фінішною прямою формування особистісного та професійного іміджу педагога є оволодіння програмними результатами навчання: здійснювати пошук, інтерпретацію, критичний аналіз і узагальнення наукової інформації в галузі освіти; дотримуватись в освітній і науковій діяльності норм професійної етики та академічної доброчесності; оцінювати морально-етичні аспекти наукових досліджень; організовувати конструктивну міжособистісну взаємодію з суб'єктами професійної і дослідницької діяльності на засадах діалогу, партнерства та взаємної поваги; організовувати освітній процес з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів вищої освіти, створювати комфортне освітнє середовище; формувати у педагогічному процесі атмосферу творчого пошуку та співробітництва; визначати індивідуальні освітні та професійні потреби, будувати траєкторію власного особистісно-професійного зростання; критично оцінювати свою діяльність і приймати рішення щодо її вдосконалення; здійснювати постійний професійний саморозвиток.

Вивчення навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога» розпочинається з теми «Імідж у професійній діяльності педагога», в якій акцентується увага на загальних питаннях, пов'язаних з іміджологією: імідж як соціально-педагогічне явище; поняття, види та типологія іміджу; іміджелогія в комплексі наук; історія розвитку іміджології як науки; поліфункціональність іміджу; типізація іміджу; загальна (теоретична) іміджелогія; прикладна іміджелогія (іміджмейкерство); педагогічна іміджелогія; функції іміджу; принципи іміджування; психологічні аспекти створення образу в іміджмейкерстві; складові компоненти структури іміджу навчального закладу; методи формування, реалізації, корегування іміджу закладу освіти; особливості формування іміджу у ХХІ столітті.

Друга тема «Психолого-педагогічні засади формування професійного іміджу педагога» спрямовує здобувачів вищої педагогічної освіти на формування особистісних компетентностей педагога і конкретизується в таких питаннях: умови та чинники, що впливають на процес формування уявлень про особистість; соціально-перцептивні механізми та феномени сприйняття іміджу людини; причинна інтерпретація вчинків людини; імідж у процесі соціалізації особистості; психологічні основи професійно-педагогічного іміджу; самопрезентація особистості педагога; конструктивна самопрезентація; маніпулятивна самопрезентація вчителя; неконструктивна самопрезентація; соціально-психологічні закономірності формування іміджу людини у ЗМІ; психологічні передумови формування професійного іміджу педагога; техніки створення ефективного професійного імідж-образу; структурні компоненти іміджу викладача вищої школи; авторитет педагога, його складові та умови забезпечення.

При вивченні здобувачами освіти теми «Технології формування професійного іміджу педагога» аналізуються наступні аспекти цієї проблеми: психологічні напрямки створення образу в іміджмейкерстві; анатомія особистісного іміджу; структура особистісного іміджу; глибинні характеристики іміджу; стратегії управління особистісним іміджем; структура образу особистості викладача вищої школи з погляду іміджу; технології створення габітарного (зовнішнього) іміджу; створення індивідуального стилю; використання символів під час створення іміджу; зовнішній вигляд педагога; зовнішній образ педагога; комунікативні складові іміджу педагога; особливості вербальної та невербальної інформації; невербальне спілкування (експресія жестів, міміки, погляду); внутрішній образ педагога (Я-концепція, інтуїція, критичне мислення, рефлексія, здоров'я педагога та ін.).

Тема *«Імідж як важливий чинник і засіб успішної професійно-педагогічної діяльності»* спрямовує здобувачів освіти на вивчення структурно-функціональних характеристик іміджу; взаємозв'язку іміджу і здоров'я. У процесі вивчення теми акцентується увага на питаннях: поняття і види здоров'я; потенціал здоров'я; культура здоров'я; сутність і складники здорового способу життя; раціональний режим харчування; оптимальний режим праці і відпочинку; гігієна розумової праці; режим оптимальної рухової активності; професійне здоров'я педагога; імідж і поведінка; взаємозв'язок іміджу та етикету; педагогічний етикет; морально-етична поведінка; стиль і манери етико-педагогічної поведінки; етикетні ситуації в педагогічній діяльності; іміджева поведінка педагога; імідж і професія; імідж педагога як засіб професійної самореалізації; роль компетентності і професійної майстерності у формуванні іміджу педагога; імідж та самоменеджмент; поняття менеджменту і самоменеджменту; професійно-педагогічний самоменеджмент; шляхи самовиховання та самовдосконалення педагога.

Завершується вивчення навчальної дисципліни темою *«Вербальні, невербальні сигнали та педагогічний такт у побудові іміджу педагога»*, в процесі вивчення якої здійснюється аналіз питань: анатомія особистісного іміджу; глибинні характеристики іміджу; стратегії управління особистісним іміджем; імідж людини, як символічна структура; техніки створення впізнаваного та яскравого образу; особливості, які забезпечують привабливість педагога; вербальні та невербальні компоненти спілкування як джерела інформації про людину; мовлення і зовнішній вигляд педагога у формуванні іміджу; тлумачення жестів; практичне використання мови тіла; поняття моди і стилю; одяг, костюм і аксесуари; індивідуальний стиль в одязі викладача; педагогічний такт як обережність у спілкуванні; позитивний та негативний імідж педагога; основні прийоми, які впливають на створення позитивного іміджу; алгоритм створення позитивного іміджу; Гармонія іміджу та адекватність самовираження; гармонізація професійного та особистого іміджу.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання традиційних та сучасних методів та технологій, з поміж яких: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, активні методи навчання, дослідницький метод, методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання проєктів, індивідуальних і творчих завдань тощо).

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання – як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентськоцентрованим та здійснюється через активну практичну діяльність.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

На завершення пропонуємо модель практичного заняття/тренінгу для магістерського курсу *«Формування професійного іміджу педагога»* у форматі, який поєднує інтерактив, самоаналіз і творчі елементи. Він ідеально підходить як до аудиторної, так і до змішаної (офлайн + онлайн) форми роботи.

Тема заняття: «Професійний імідж педагога як фактор особистісного та творчого саморозвитку».

Мета: сприяти усвідомленню магістрантами структури професійного іміджу педагога, розкрити його потенціал для формування особистісних і творчих компетентностей; активізувати рефлексію та мотивацію до самовдосконалення.

Очікувані результати: після заняття студенти розуміють сутність та складові професійного іміджу педагога; здатні проаналізувати власний професійно-особистісний образ; усвідомлюють взаємозв'язок між іміджем, авторитетом і творчою самореалізацією; формують навички самопрезентації та позитивної комунікації.

Тривалість: 90 хвилин (2 академічні години). *Форма проведення:* інтерактивне практичне заняття/тренінг.

Структура заняття.

1. *Мотиваційно-вступний етап* (10 хв.). *Міні-вправа «Перше враження».* Викладач показує 3 фото педагогів різного типу (класичний, творчий, сучасний digital-стиль) і просить студентів коротко висловитись, яке враження вони отримують і чому. Обговорення переходить у запитання: *«Що формує позитивне сприйняття вчителя сьогодні».* *Мета:* усвідомлення впливу зовнішнього образу та комунікації на професійне сприйняття.

2. *Теоретико-аналітичний етап* (15 хв.). *Міні-лекція-бесіда з використанням презентації:* поняття «імідж педагога». *Складові іміджу* (за попередньою схемою). Професійний імідж як інтегративна компетентність. Викладач пропонує студентам коротку «імідж-карту» для подальшого самоаналізу (таблиця із назвами компонентів та коротким описом).

3. *Рефлексивно-діагностичний етап* (20 хв.). *Вправа «Мій професійний портрет».* Кожен студент оцінює за 10-бальною шкалою свій рівень розвитку кожної складової іміджу (ціннісна, комунікативна, емоційна, цифрова тощо). Далі у парах обмін враженнями: *«У чому я сильний, а над чим варто попрацювати?».* Групова дискусія: *«Який імідж найбільше відповідає сучасному педагогу – традиційний, творчий чи цифровий?».*

4. *Креативно-практичний етап* (30 хв.). *Вправа «Імідж як бренд: презентуй себе».* У мікрогрупах (3–4 особи) студенти готують *міні-презентацію* (2–3 хв) «Я – педагог майбутнього». Формат довільний: короткий виступ, слоган, ескіз логотипу чи сторінки соцмережі, візуальна візитка, креативна фотокартка з описом тощо. Після презентацій – обговорення: *Що було найпереконливішим? Які риси іміджу проявилися найяскравіше?*

5. *Підсумково-рефлексивний етап* (15 хв.). *Міні-вправа «Мій імідж завтра».* Кожен формулює 2–3 кроки для власного вдосконалення професійного іміджу (наприклад: «покращу невербальну комунікацію», «оновлю професійний блог», «буду працювати над емоційною стійкістю»). Завершується коротким обговоренням і мотиваційною фразою викладача: «Імідж не створюється раз і назавжди – він живе тоді, коли розвивається разом із вами». Методи і технології: інтерактивна бесіда, самооцінювання, групова робота, презентація, креативне моделювання, рефлексія.

Освітнє забезпечення: мультимедійна презентація, онлайн-форми самооцінювання (Google Forms), Canva / Padlet для візуальних завдань.

Висновки. Проведене дослідження змісту та особливостей іміджу педагога підтверджує, що навчальна дисципліна «Професійний імідж педагога» має значний потенціал у формуванні особистісних і полікультурних компетентностей здобувачів вищої освіти в контексті загальнопедагогічної підготовки. Її змістове наповнення, орієнтоване на розвиток самопрезентації, емоційного інтелекту, комунікативної культури, рефлексивності та міжкультурної чутливості, сприяє ефективному становленню майбутнього педагога як суб'єкта професійної взаємодії. Установлено, що системне опрацювання компонентів професійного іміджу забезпечує якісне засвоєння норм педагогічної етики, толерантності, відкритості до культурного різноманіття та здатності працювати в умовах плюралізму освітнього середовища. Поєднання тренінгових технологій, проблемно-пошукових завдань, аналізу кейсів і рефлексивних методик створює умови для інтеграції знань, умінь і цінностей, необхідних для гармонійного розвитку особистості майбутнього вчителя. Результати дослідження дають підстави стверджувати, що дисципліна «Професійний імідж педагога» є важливим інструментом удосконалення загальнопедагогічної підготовки та сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти стійкої мотивації до професійного самовдосконалення, усвідомленої поведінкової культури й відповідального виконання педагогічної місії в полікультурному суспільстві.

Список використаних джерел та літератури

1. Васильєв І. Б., Бакатанова В. Б. Системно-компетентнісний підхід до формування змісту педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійної школи. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2012. Вип. 36. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_5.
2. Гуревич Р.С., Каплінський В. В. Лекторська майстерність викладача вищої школи як важлива умова успішності викладацької діяльності. *Наукова школа академіка І.А. Зязюна у працях його соратників та учнів*: матер. наук.-практ. конф. Харків: НТУ «ХПІ». 2017. С. 13–17.
3. Демченко Д. І. Компетентнісний підхід до формування змісту освіти. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2025. Вип. 54. С. 34–47.
4. Каплінський В. В. Якість підручників і посібників як важливий чинник професійного становлення майбутнього вчителя в процесі загальнопедагогічної підготовки. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2018. Вип. 53. С. 100–107.
5. Каплінський В. В. Післядія як показник ефективності навчально-виховного процесу. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2009. Вип. 28. С. 99–108.
6. Каплінський В. В., Лазаренко Н. І. Методика проведення практичних занять у вищій школі як важлива умова формування методичної компетентності студентів. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2017. Вип. 49. С. 59–7.
7. Котенєва І. С., Карлова Н. М. Сучасні ролі викладача закладу вищої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2021. Т. 1. Вип. 337. С. 157–166.
8. Куземко Л. В. Формування іміджу педагога як складник його особистісно-професійного розвитку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 71. Т. 2. С. 127–131.
9. Kaplinskyi V., Stoliarenko O., Stoliarenko O., Berezyuk O., Chumak M., & Hatezh N. Developing Future Teachers' Creativity as a Crucial Element of Systemic Work in the Neuropedagogical Environment. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2024. 16 (3), P. 375–385.
10. Tymchuk I, Pohorila S, Kaplinskyi V, Popov O, Derstuganova N. Enhancing online learning quality through digital competencies of students. *Salud, Ciencia y Tecnologia – Serie de Conferencias* [Internet]. 2024 Aug. 28.
11. Oksana V. Klochko, Vasyl M. Fedorets, Oleksandr V. Mudrak, Tamara S. Troitska and Vasyl V. Kaplinskyi. Modeling of ecophobic tendencies of consciousness of higher education students. *SHS Web Conf.* 2022. 142 s.

References (translated & transliterated)

1. Vasyliiev, I. B., & Bakatanova, V. B. (2012). Systemno-kompetentnisnyi pidkhdid do formuvannia zmistu pedahohichnoi pidhotovky maibutnix pedahohiv profesiinoi shkoly. [System-competence approach to the formation of the content of pedagogical training of future teachers of vocational schools]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. Problems of engineering and pedagogical education*. 36. 18–24. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_5. [in Ukrainian].
2. Hurevych, P.C., Kaplinskyi, V. V. (2017). Lektorska maisternist vykladacha vyshchoi shkoly yak vazhlyva umova uspishnosti vykladatskoi diialnosti [Lecturing skills of higher education teachers as an important condition for successful teaching]. *Naukova shkola akademika I.A. Ziaziuna u pratsiakh yoho soratnykiv ta uchniv*; mater. nauk.-prakt. konf. Kh.: NTU «KhPI». 13–17. [in Ukrainian].
3. Demchenko, D. I. (2025). Kompetentnisnyi pidkhdid do formuvannia zmistu osvity. [Competence-based approach to the formation of the content of education]. *Sotsialno-humanitarnyi visnyk. Social and humanitarian bulletin*. 54. 34–47. [in Ukrainian].
4. Kaplinskyi, V. V. (2018). Yakist pidruchnykiv i posibnykiv yak vazhlyvyi chynnyk profesiinoho stanovlennia maibutnoho vchytelia v protsesi zahalnopedahohichnoi pidhotovky [The quality of textbooks and manuals as an important factor in the professional development of future teachers in the process of general pedagogical training]. *Naukovi zapysky VDPU im. M. Kotsiubynskoho. Ser. Pedahohika i psykholohiia*. 53. 100–107. [in Ukrainian].
5. Kaplinskyi, V. V. (2009). Pisladiia yak pokaznyk efektyvnosti navchalno-vykhovnoho protsesu [After-effect as an indicator of the effectiveness of the educational process]. *Naukovi zapysky VDPU im. M. Kotsiubynskoho. Ser. Pedahohika i psykholohiia*. 28. 99–108. [in Ukrainian].
6. Kaplinskyi, V. V., Lazarenko, N. I. (2017). Metodyka provedennia praktychnykh zaniat u vyshchii shkoli yak vazhlyva umova formuvannia metodychnoi kompetentnosti studentiv [Methods of conducting practical classes in higher education as an important condition for the formation of students' methodological competence]. *Naukovi zapysky VDPU im. M. Kotsiubynskoho. Ser. Pedahohika i psykholohiia*. 49. 59 – 66. [in Ukrainian].
7. Kotienieva, I. S., Karlova, N. M. (2021). Suchasni roli vykladacha zakladu vyshchoi osvity [The modern roles of a higher education institution teacher]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky*. 1 (337). 157–166. [in Ukrainian].
8. Kuzemko, L. V. (2020). Formuvannia imidzhu pedahoha yak skladnyk yoho osobystisno-profesiinoho rozvytku [Shaping the image of a teacher as part of their personal and professional development]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 71 (2). 127–131. [in Ukrainian].

Василь Каплінський, Роман Тетерук. Потенціал навчальної дисципліни «Професійний імідж педагога» для формування особистісних і полікультурних компетентностей здобувачів вищої освіти в процесі загальнопедагогічної підготовки

9. Kaplinskyi, V., Stoliarenko, O., Stoliarenko, O., Berezyuk O., Chumak, M., & Hatezh, N. (2024). Developing Future Teachers' Creativity as a Crucial Element of Systemic Work in the Neuropedagogical Environment. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16 (3), 375–385. [in English].
10. Tymchuk, I., Pohorila, S., Kaplinskyi, V., Popov, O., Derstuganova, N. (2024). Enhancing online learning quality through digital competencies of students. *Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias* [Internet]. 28. [in English].
11. Klochko, O., Fedorets, V., Mudrak, O., Troitska T., Kaplinskyi, V. (2022). Modeling of ecophobic tendencies of consciousness of higher education students. *SHS Web Conf.*, 142. [in English].

Статтю отримано 12.09.2025 року.

Прийнято до друку 06.11.2025 року.